

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

הפקולטה לניהול ע"ש גילפורד גלייזר

המחלקה לניהול

סמסטר סתיו תשע"ט

מס' הקורס:	681.1.0132
שם הקורס:	אסטרטגיות לניהול קיימות
שם באנגלית:	Strategies for Sustainability Management
מועד/מקום:	יום ד' 14-17
שם המרצה:	ד"ר טל כספי
שעות קבלה:	יום ד' 17-18 (בתיאום מראש במייל)
דוא"ל:	kaspit@post.bgu.ac.il

רקע כללי

הדיון בהקשרים שונים של קיימות, מזמן פרץ את גבולות השיח האקדמי, ונמצא על סדר היום הציבורי הכללי. דבר המשתלב עם התמורות החברתיות המלוות את העולם החל מהמשבר הכלכלי האחרון, דרך המחאה והחברתית ועד ימים אלו. באופן מסורתי, מזהה "הקיימות" (Sustainability) כסוגיה אקולוגית בלבד, ומתקשרת אצל רבים לעיסוק המוגבל לשמירה על "איכות הסביבה", שימור משאבי טבע, הפקת אנרגיה ירוקה וכד'. נקודת המוצא של קורס זה היא שאין מקום להגביל את השיח בנוגע לקיימות להקשרים אקולוגיים-סביבתיים בלבד. כמו גם, עיסוק בקיימות, תחת השילוש- "כלכלה"- "סביבה"-חברה" (ואלי גם "תרבות"), מציג תפיסה שאינה עולה בקנה אחד עם מגוון ההיבטים של שטח מרתק זה, שהטיפול בו מתבצע בהקשרים רחבים ומגוונים כגון: בתקשורת הפופולארית, מערכת החינוך (שיעורים בקיימות למשל), המערכת המוניציפאלית (מרכזי קיימות עירוניים/שכונתיים) ועוד. כמובן שגם העולם העסקי אינו מודר משטחי הקיימות, וניתן למצוא ביטוי לכך בהקשרים שונים לרבות: טיפול בסוגיות של איכות הסביבה, אחריות למשאבי טבע, אימוץ גישה מקיימת, פיתוח בר קיימא דיווחי קיימות ועוד. גולת הכותרת בעניין זה, היא שילוב תפיסה של קיימות באימוץ אסטרטגיות בכל תחומי פעילות הארגון, ומנהלים כיום, ובוודאי שגם מנהלי העתיד, אינם יכולים להרשות לעצמם מצב בו הם אינם בקיאים בנושא הקיימות על הקשריו השונים.

תיאור הקורס ומטרותיו:

המטרה המרכזית של הקורס, היא להפגיש את הסטודנטים עם "קיימות", באמצעות טיפול בסוגיות הנוגעות להיבטיו המרכזיים והמגוונים של נושא רחב זה. בחלקו הראשון של הקורס, נעסוק בקיימות מנקודת מבט כלכלית, ויחסי הגומלין בינו לבין התפתחות המחשבה הכלכלית בימינו. בהמשך, נעבור לעסוק בקיימות כגישה אקולוגית, המשמשת בסיס לטיפול במערכות היחסים בין האדם לבין הסביבה הגלובלית בה הוא פועל. בחלקו השלישי של הקורס, נבחן כיצד קיימות יכולה (וצריכה!) להוות עיקרון מנחה בביוסוס אסטרטגיה עסקית, עבור עסקים וארגונים שונים ומגוונים. במהלך הקורס, יחשפו הסטודנטים לסוגיות מגוונות: כלכליות, אקולוגיות, עסקיות, חברתיות, אסטרטגיות, פילוסופיות ועוד. כל זאת, במטרה להקנות למנהלי העתיד הבנה רחבה בתחום, שבוודאי ילווה אותם לאורך חייהם המקצועיים.

שיטת הלימוד:

אף על פי שמדובר בקורס בעל מרכיבים תיאורטיים, יהיה בו רכיב משמעותי של "חיבור לשטח" באמצעות: סיורים, הרצאות אורח ולימוד ממקרים. כמו כן, אופן הלימוד בקורס לא יוגבל למסורת של "הקשבה למרצה וקריאה בבית", אלא הסטודנטים ייפועלו באמצעים שונים לרבות דיונים מונחים, סדנאות, שיתוף בהתנסויותיהם האישיות ועוד. בנוסף להרצאות, וקריאה חומרים רלוונטיים, יכלול הקורס (גם) הרצאות אורח, סיורים והתנסויות בשטח (מועדים מדויקים ימסרו בתחילת הסמסטר), דיונים מונחים בכיתה, וחקר מקרים (Case Study). בנוסף, כל יוזמה מצד הסטודנטים, שבכוחה להעשיר ולגוון את הידע של משתתפי הקורס, תתקבל בברכה ותוכל לזכות הסטודנטים בנקודות בונס (ראו הרכב הציון לעיל) לציון הסופי.

דרישות הקורס והרכב הציון:

1. **70% - מבחן סיום:** חלקו העיקרי יורכב בעיקר משאלות סגורות (אמריקאיות) ומעט שאלות פתוחות קצרות.
2. **15% - התייחסות בכתב** (חיבור-רפלקציה) בנוגע לסיור ה"ארוך" שיתקיים באחד מימי חמישי (מועד מדויק יימסר עד השיעור השני ובכל מקרה, לא יאוחר מתחילת "תקופת השינויים"). לא ניתן להגיש התייחסות בכתב מבלי ליטול חלק בסיור זה. מועד ההגשה – עד שבוע מקיום הסיור. במקרים בהם יינתן אישור מראש להיעדרות מוצדקת (בעיקרון מה שמוגדר כ"מניעה חמורה" בתקנון הבחינות), תינתן אפשרות להשלמת הנק, באמצעות מטלה חליפית רלוונטית לנושא הסיור או הצגת נושא כלשהו בפני הכיתה.
3. **10% - התייחסות בכתב** (חיבור קצר-רפלקציה) בנוגע להרצאות האורח, וכדי לכתוב כמובן שיש להיות נוכחים בהרצאה עצמה (מועד מדויק יימסר עד השיעור השני ובכל מקרה, לא יאוחר מתחילת "תקופת השינויים"). מועד הגשה – עד שבוע מהרצאת האורח.
4. **5% - השתתפות בדיון/ים מונחה/ים.** במהלך ההרצאות יתקיימו (לפחות) 2 דיונים מונחים (Panel Discussions). הניקוד יוענק בהתאם להשתתפות והתרומה לדיון (בד"כ אין צורך להתכונן לדיון טרם השיעור, ועיקר החומר (כגון: סרטונים, כתבות מעיתונים וכד') הרלוונטי יוצג במהלך ההרצאה. יחד עם זאת, יעשה מאמץ לחשוף את הסטודנטים לנושאי הדיון (והחומרים הרלוונטיים) מספר ימים טרם ההרצאה.
5. **נוכחות:** רצויה (תמיד!) ומומלצת מאוד (כלומר כעיקרון הנוכחות לכשעצמה אינה מהווה רכיב המשוקלל בציון הסופי אך ניתן לקבל עד 3 נקודות בונס לציון עבור נוכחות קבועה, פעילה ו"חיובית" (כלומר תרומה לדיונים בכיתה). בנוסף מדגיש כי מעבר להשפעתה "הרגילה" על הידע והבנת החומר הכלול בבחינה, היעדרויות תכופות, תקטנה באופן משמעותי את יכולת צבירת הנק' בגין התייחסות בכתב לסיורים, ונטילת חלק בדיונים הכיתתיים.
6. **יוזמה אישית - מיני פרוייקט:** במקרים מסויימים ניתן יהיה או לקבל בונס של עד 5 נק' או להחליף חלק מהמטלות בביצוע פרוייקט ייעוץ קצר בנושאי ניהול קיימות בעסק קטן או בינוני. ניתן לבצע את המיני פרוייקט בזוגות או בשלשות.

* ניתן לקבל נקודות בונס נק' גם עבור נוכחות פעילה וחיובית וגם עבור ביצוע מיני פרוייקט.
** הציון המירבי בקורס הוא 100, ולא ניתן לעבור אותו באמצעות קבלת בונסים מכל סוג שהוא (נוכחות, מיני פרוייקט השתתפות בציונים וכד').

1. וולפסון עדי, **צריך לקיים: אדם, חברה וסביבה: לקחי העבר ואחריות לעתיד**. עריכה: גליה לימור שגיב, חיפה: פרדס הוצאה לאור, תשע"ו 2016.

<http://www.kotar.co.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=103696737#1.0.6.default>

2. Goldstein P. Jonathan & Hillard G Michael, ***Heterodox Macroeconomics: Keynes, Marx and globalization***, (NY,2011)
3. De Vries BJM, ***Sustainability Science***, Cambridge University Press (2013)
4. Hoffman Andrew J. ***Competitive Environmental Strategy: A Guide to The Changing Business Landscape*** 2nd ed. Edition (NY,2000)
5. Robertson Margaret, ***Sustainability Principles and Practice***, (NY 2014)

נושאי הקורס עם פירוט לוח זמנים וחומר קריאה (נתון לשינויים):

קריאה	נושא	
De Vries Ch. 1-2 Robertson Ch. 1-2	סילבוס – הצגת הקורס, נושאי, אופן הלימוד והפעילויות הקדמה לקיימות – הצגת הנושא	1.
De Vries Ch. 6	כלכלה קלאסית, כשלי שוק ופיתוח בר קיימא	2.
Goldstein & Hillard, Heterodox Macroeconomics	נגד הזרם – נקי ציון בהתפתחות הכלכלה האתרודוכסית: מארקס, סוציאליזם, קיינס ועוד	3.
De Vries Ch. 14	על סף כלכלה מקיימת	4.
מועד מדויק יימסר בהמשך – כנראה באחד מימי ה'	סיור*	5.
De Vries Ch.5 Robertson Ch. 3	הזירה האקולוגית – קיימות ואיכות הסביבה	6.
Robertson Ch.6-9	חום אנושי – סוגיות בנוגע לחוק שימור האנרגיה אדם אדמה וטבע – סוגיית התחממות גלובלית	7.
De Vries Ch. 10-12	קיימות להמונים – אחריות לדורות הבאים? כמה פיות עוד נצטרך להאכיל?	8.
פרטים ומועד מדויק ימסרו בהמשך	*הרצאת אורח	9.
Hoffman Ch. 1-11	קיימות, אסטרטגיה ועסקים	10.
	קיימות וניהול סיכונים	11.
GRI , ההנחיות בעברית לכתובת דוח קיימות (G3) – קישור אתר ארגון ה GRI - www.globalreporting.org אתר הגלובל קומפקט - http://www.unglobalcompact.org/ AccountAbility, AA1000 Assurance Standard (2008) – link	מדידה ודיווח - סטנדרטים, שיטות ומדדים לדיווח קיימות	12.
	סגירת חורים והשלמות סיכום הקורס וחיבור בין הנושאים מידע לגבי המבחן ושאלות לדוגמא	13.